

10.12.2014

Valtion eläkemaksun laskuperusteet 2015

Sisällysluettelo

1	Perusteiden soveltaminen	4
1.1	Soveltamisala	4
1.2	Työnantaja	4
1.3	Virastojen tai liikelaitosten aloittaminen, jakaantuminen ja yhdistyminen	4
1.4	Palvelussuhteita, eläkkeitä ja työnantajia koskevat tietoaineistot	4
1.5	Ikä ja eläkeikä	5
2	Eläkemaksuprosentti	6
2.1	Eläkemaksun laskennassa käytettävä palkkasumma	6
2.2	Kertamaksu rahastoidun eläkkeen lisäyksestä	6
2.3	Työkyvyttömyysriskimaksu	6
2.4	Perhe-eläkkeen riskimaksu	9
2.5	Hoitokustannusmaksu	9
3	Määräaikaisten sotilaiden eläkemaksun erityisohjeet	10
1	Laskuperustemalli ja vakuutustekniset suureet	11
1.1	Korkoutuvuus	11
1.2	Kuolevuus	11
1.3	Työkyvyttömyys	11
1.4	Avioisuus	11
1.5	Aviopuolisoiden ikäero	12
1.6	Yleisvakiot	12
1.7	Eritysvakiot	13
1.8	Yksikkömaksut ja pääoma-arvot	14
1.8.1	Vanhuuseläke	14
1.8.2	Työkyvyttömyyseläkkeen yksikkömaksut ja pääoma-arvot	14
1.8.3	Perhe-eläkkeen yksikkömaksut	14
1.8.4	Alkavan lapseneläkkeen pääoma-arvo	15
1	Maksukertoimien määrittäminen	16
1.1	Yleistä	16
1.2	Eläkesuureet muille kuin sotilaseläkeoikeutetuille	16
1.2.1	Ansioihin, eläkeikään ja karttumaan liittyviä suureita	16
1.2.2	Rahastoitu eläke	16
1.2.3	Riskieläke	16
1.3	Eläkesuureet sotilaseläkeoikeutetuille	17
1.3.1	Ansioihin, eläkeikään, eläkeaikaan ja karttumaan liittyviä suureita	17
1.3.2	Kertamaksun perusteena oleva VaEL-kokonaiseläke	18
1.3.3	Riskimaksun perusteena oleva VaEL-kokonaiseläke	18

1.3.4	Rahastoitu eläke	18
1.3.5	Riskieläke	18
1.4	Tariffimaksukertoimet	19
1.4.1	Kertamaksukertoimet	19
1.4.2	Perhe-eläkkeen riskimaksu	19
1	Maksukertoimet vuodelle 2015	20
2	Maksun työkyvyttömyysosa	21

1 Perusteiden soveltaminen

1.1 Soveltamisala

Näitä perusteita sovelletaan laskettaessa valtion eläkelain (VaEL, 1295/2006) 135 §:ssä tarkoitettua työnantajan eläkemaksua.

Työnantajan eläkemaksun perusteista 20.12.2012 annetun valtioneuvoston asetuksen (863/2012) 1 §:n mukaan työnantajan eläkemaksu määrätään prosentteina palkkasummasta, joka muodostuu valtion eläkelain 59 ja 60 §:ssä tarkoitetuista eläkkeeseen oikeuttavista ansioista. Asetuksen 2 §:n mukaan eläkemaksun hoitokuluosan suuruuden vahvistaa valtiovarainministeriö. VaEL 135 §:n mukaan työnantajan eläkemaksuprosentit vahvistaa valtiovarainministeriö kunnallisen eläkelaitoksen esityksestä.

1.2 Työnantaja

Valtion eläkejärjestelmän eläkemaksua määrättäessä työnantajalla tarkoitetaan valtion virastoa tai laitosta, valtion liikelaitosta, kuntaa tai muuta yhteisöä tai laitosta, jonka henkilöstö kuuluu kokonaan tai osittain valtion eläkejärjestelmän piiriin. Valtiosektorilla eläkemaksu määrättäessä työnantajalla tarkoitetaan kirjanpitoyksikköä.

Työnantajia voidaan eläkemaksua määrättäessä yhdistää tai pilkkoa, mikäli se erityisistä syistä, kuten viraston toimintojen kuulumisesta eri hallinnonaloille tai virastojen pienen koon mukaan on perusteltua. Tällöin työnantaja pyritään eläkemaksua laskettaessa määräämään ensisijaisesti toiminnoittain. Lopullinen työnantajamäärittely tarkistetaan vuosittain työnantajakohtaisia maksuprosentteja vahvistettaessa.

Omavastuisen työnantajan poistuessa VaEL-maksujärjestelmän piiristä ja siirtyessä työntekijän eläkelain tai muun lakisääteisen työeläkelain mukaisen vakuutuksen piiriin Keva niminen kunnallinen eläkelaitos voi periä kyseisen työnantajan valtion eläkelain mukaisista työkyvyttömyyseläkkeistä aiheutuvat kustannukset omavastuuaste huomioden työnantajalta yhtiöitymisen jälkeen.

1.3 Virastojen tai liikelaitosten aloittaminen, jakaantuminen ja yhdistyminen

Kun uusi virasto tai liikelaitos aloittaa toimintansa, sen eläkemaksu määräytyy vastaavaa toimialaa harjoittavan viraston tai liikelaitoksen perusteella. Jos tällaista ei ole olemassa, määrätään uudelle virastolle tai liikelaitokselle yleisen tariffiluokan mukainen eläkemaksuprosentti. Jos virasto tai liikelaitos jakaantuu, sille sovitetaan ennen jakautumista voimassa olevaa eläkemaksuprosenttia. Jos kaksi tai useampia virastoja tai liikelaitoksia yhdistyy, määrätään eläkemaksuprosentti kyseisten virastojen ja liikelaitosten yhdistettyjen tietojen perusteella. Periaatetta sovelletaan kaikkiin valtion eläkelain piiriin kuuluviin työnantajiin. Keva voi yksittäisissä tapauksissa soveltaa periaatetta ilman erillistä valtiovarainministeriön päätöstä työnantajan eläkemaksun suuruudesta.

1.4 Palvelussuhteita, eläkkeitä ja työnantajia koskevat tietoaineistot

Eläkemaksun laskenta perustuu Keva nimisen kunnallisen eläkelaitoksen vakuustoimialan valtion eläkejärjestelmän toimeenpanoa varten ylläpitämistä palvelussuhde-, työnantaja- ja eläkerekistereistä saatuihin aineistoihin. Työn-

antajan kanssa niin sovittaessa voidaan käyttää myös muuta aineistoa. Työnantajamäärittely perustuu työnantajarekisterin työnantajatietoihin.

Vuotta, jolta aineistot ovat, kutsutaan aineistovuodeksi. Merkitään

u = palvelussuhteiden aineistovuosi,
v = vuosi, jolle maksut lasketaan eli laskentavuosi.

Palvelussuhteilla tarkoitetaan jatkossa aineistovuoden lopussa jatkuvia palvelussuhteita.

1.5 Ikä ja eläkeikä

Näissä aineistoissa ikä tietyssä vuonna tarkoittaa vakuutetun ikää syntymäpäivänä kyseisenä vuonna. Aineistovuoden ikää merkitään symbolilla x .

Eläkeikää merkitään symbolilla w .

2 Eläkemaksuprosentti

Vuoden v työnantajan ja työntekijän yhteenlaskettu eläkemaksuprosentti on

$$(1) \quad P_v = {}^k P_v + {}^r P_v^I + {}^r P_v^P + P_v^H.$$

Suureet ${}^k P_v$, ${}^r P_v^I$, ${}^r P_v^P$ ja P_v^H on määritelty kohdissa 2.2–2.5.

Valtiovarainministeriön työnantajalle vahvistama eläkemaksuprosentti P_v^{TA} vuodelle v on

$$(2) \quad P_v^{TA} = P_v - \left[\alpha_v \cdot P_v^{TT} + (1 - \alpha_v) \cdot \frac{19}{15} P_v^{TT} \right],$$

missä P_v^{TT} on sosiaali- ja terveysministeriön vuodelle v vahvistama työntekijän eläkemaksuprosentti. Suureen α_v arvo vuodelle v on annettu liitteessä 3.

2.1 Eläkemaksun laskennassa käytettävä palkkasumma

Eläkemaksuprosentin laskennassa käytettävä ansio on palvelussuhdeaineistosta laskettu aineistovuoden vuosiansio S_u^1 . Työnantajan kaikkien tariffiluokkien yli laskettua palkkasummaa merkitään suurella S_u .

Työnantajan tilittämistä eläkemaksuista laskettua palkkasummaa vuodelta v merkitään suurella L_v . Palkkasumma L_v lasketaan jakamalla tilitetty eläkemaksut eläkemaksuprosentin sadasosalla.

2.2 Kertamaksu rahastoidun eläkkeen lisäyksestä

Työnantajan vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen yhteenlaskettu kertamaksu rahastoidun eläkkeen lisäyksestä on

$$(3) \quad {}^k P_v = \frac{1}{S_u} \sum_j (p_v^V(j) + {}^k p_v^I(j) + {}^k p_v^P(j)) \cdot S_u(j),$$

missä

$p_v^V(j)$ = liitteessä 3 annettu tariffiluokan j vanhuuseläkkeen kertamaksukerroin vuodelle v

${}^k p_v^I(j)$ = liitteessä 3 annettu tariffiluokan j työkyvyttömyyseläkkeen kertamaksukerroin vuodelle v ja

${}^k p_v^P(j)$ = liitteessä 3 annettu tariffiluokan j perhe-eläkkeen kertamaksukerroin vuodelle v .

2.3 Työkyvyttömyysriskimaksu

Työnantajan työkyvyttömyysriskimaksu on

$$(4) \quad {}^r P_v^I = (1 - a_v^I) \cdot P_v^I + a_v^I \cdot m_v \cdot P_v^I + P_v^K,$$

missä

$$a_V^I = \min \left(1; \frac{(L_{v-2} - R_{v-2}^A)^+}{R_{v-2}^Y - R_{v-2}^A} \right),$$

missä

$$(L_{v-2} - R_{v-2}^A)^+ = \begin{cases} 0, & \text{kun } L_{v-2} < R_{v-2}^A \\ L_{v-2} - R_{v-2}^A, & \text{kun } L_{v-2} \geq R_{v-2}^A \end{cases},$$

missä

L_{v-2} = työnantajan tilittämistä vuoteen $v - 2$ kohdistuvista eläkemaksuista laskettu palkkasumma

$$R_{v-2}^A = \frac{I_{v-2}}{I_{2004}} \cdot R_{2004}^A, \text{ missä } R_{2004}^A \text{ on liitteessä 3 annettu arvo}$$

$$R_{v-2}^Y = \frac{I_{v-2}}{I_{2004}} \cdot R_{2004}^Y, \text{ missä } R_{2004}^Y \text{ on liitteessä 3 annettu arvo}$$

I_{v-2} = palkkakerroin vuodelle $v - 2$

m_v = työnantajan maksuluokkakerroin vuodelle v

p_V^I = työnantajan työkyvyttömyysriskimaksutariffi vuodelle v

p_V^K = kuntoutustukimaksutariffi vuodelle v , annettu liitteessä 3.

Työkyvyttömyysriskimaksutariffi lasketaan kaavalla

$$(5) \quad p_V^I = \frac{\sum_x i_x L_{v-2}(x)}{L_{v-2}},$$

missä

$L_{v-2}(x)$ = työnantajan VaEL-palkkasumma ikäluokassa x vuonna $v - 2$

L_{v-2} = työnantajan koko VaEL-palkkasumma vuonna $v - 2$.

Kertoimet i_x on annettu liitteessä 3.

Maksuluokkakerroimen m_v määräävä luokkakerroin K_v lasketaan kaavalla

$$(6) \quad K_v = \frac{R_{v-2}^S + R_{v-3}^S}{2}$$

Vuoden v eläkemaksua laskettaessa käytettävä vuoden j ($j = v - 2, v - 3$) riskisuhde on

$$(7) \quad R_j^S = \frac{E_j^I}{R_j^I},$$

missä

E_j^I = työnantajan vuonna j alkaneiden, toistaiseksi myönnettyjen työkyvyttömyyseläkkeiden ja osatyökyvyttömyyseläkkeiden kustannus 31.12.j. Suuretta E_j^I laskettaessa otetaan huomioon

myös vuoden j aikana kuntoutustuesta tai osakuntoutustuesta työkyvyttömyyseläkkeeksi tai osatyökyvyttömyyseläkkeeksi muuttuneiden eläkkeiden kustannus 31.12. j .

R_j^D = työnantajan vuoden j teoreettinen työkyvyttömyyseläkemeno.

Jos suuretta R_{v-2}^S tai R_{v-3}^S ei ole määritelty, käytetään puuttuvan suureen arvona lukua 1. Suure E_j^I lasketaan kaavalla

$$(8) \quad E_j^I = \sum \left[E_j^{IM} + (1 + (b1))^{-0,5} \cdot \bar{V}_j^{IA} \right],$$

missä

E_j^{IM} = vuonna v maksettu, toistaiseksi myönnetty, tulevan ajan työkyvyttömyyseläke tai osatyökyvyttömyyseläke siltä osin kuin se ylittää aktiiviaikana rahastoidun työkyvyttömyyseläkkeen määrän.

Eläkevastuu $\bar{V}_j^{IA}$ lasketaan kaavasta

$$(9) \quad \bar{V}_j^{IA} = E_j^{IR} \cdot a_{x,u,w},$$

missä

E_j^{IR} = toistaiseksi myönnetyn tulevan ajan työkyvyttömyyseläkkeen vuotuinen määrä siltä osin kuin se ylittää aktiiviaikana rahastoidun työkyvyttömyyseläkkeen määrän.

Ennen 1.1. $j + 1$ myönnetyn ja 1.1. $j + 1$ maksussa olevan työkyvyttömyyseläkkeen osalta eläkkeen pääoma-arvokerroin $a_{x,u,w}$ lasketaan kaavalla

$$a_{x,u,w} = \begin{cases} \frac{\bar{N}_{x+\frac{1}{2}+b_2}}{D_{x+\frac{1}{2}+b_2}} + 0,5 \cdot \bar{A}_x(P), & \text{jos eläkelaji on yksilöllinen varhaiseläke} \\ \bar{a}_{(u)+(x+\frac{1}{2}-u):w}^{\bar{ii}i} + \frac{\bar{N}_{w+b_2}}{D_{x+b_2}} + 0,5 \cdot \bar{A}_x(P), & \text{muulloin} \end{cases},$$

missä $\bar{a}_{(u)+(x+\frac{1}{2}-u):w}^{\bar{ii}i}$ on alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvo, missä u on ikä työkyvyttömyyden alkaessa ja $\bar{A}_x$ on vastaisen perhe-eläkkeen pääoma-arvo. Alkaneen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvoissa on huomioitu VaEL 71 §:n mukainen kertakorotus.

Suureet $\bar{N}_x$, D_x , $\bar{a}_{(u)+(x+\frac{1}{2}-u):w}^{\bar{ii}i}$ ja $\bar{A}_x$ on esitetty liitteen 1 kohdassa 1.8 ja ikäsiirto b_2 liitteen 1 kohdassa 1.7. Eläkeikä w on eläkkeiden maksatusrekisterissä ilmoitettu vanhuuseläkeikä.

Jos eläkkeensaaja on kuollut vuonna j , lasketaan $a_{x,u,w}$ kaavalla

$$a_{x,u,w} = 0,5 \cdot \bar{A}_x(P).$$

Vanhuuseläkkeelle vuonna j siirtyneiden työkyvyttömyyseläkkeensaajien osalta $a_{x,u,w}$ lasketaan kaavalla

$$a_{x,u,w} = \frac{\bar{N}_{w+b_2}}{D_{x+b_2}} + 0,5 \cdot \bar{A}_x(P).$$

Työnantajan teoreettinen työkyvyttömyyseläkemeno R_j^P vuodelle j lasketaan kaavalla

$$(10) \quad R_j^P = b_j^0 \cdot P_j^I(1) + b_j^1 \cdot P_{j-1}^I(1) + b_j^2 \cdot P_{j-2}^I(1),$$

missä

$$P_j^I(1) = \sum_x i_x \cdot L_j(x) \text{ ja}$$

$$L_j(x) = \text{työnantajan vuoden } j \text{ palkkasumma ikäluokassa } x.$$

Kertoimien b_j^0 , b_j^1 , ja b_j^2 arvot on annettu liitteessä 3.

2.4 Perhe-eläkkeen riskimaksu

Työnantajan perhe-eläkkeen riskimaksu on

$$(11) \quad r_{P_V^P} = \frac{1}{S_u} \sum_j r_{P_V^P}(j) \cdot S_u(j),$$

missä

$$r_{P_V^P}(j) = \text{liitteessä 3 annettu tariffiluokan } j \text{ perhe-eläkemaksukerroin vuodelle } v.$$

2.5 Hoitokustannusmaksu

Hoitokustannusosa on

$$(12) \quad P_V^H = h_v,$$

missä h_v on liitteessä 3 annettu hoitokustannuskertoimen vuodelle v .

3 Määräaikaisten sotilaiden eläkemaksun erityisohjeet

Määräaikaisessa sotilastehtävässä palvelevan eläkemaksu lasketaan samoin kuin siviilitehtävässä toimiville. Mikäli määräaikaisessa sotilastehtävässä palveleva henkilö palkataan vuonna u vakinaiseen sotilastehtävään, hänelle myönnetään sotilaseläke tai hänen jälkeensä myönnetään perhe-eläke, peritään jälkikäteen lisämaksu P_u^K , joka lasketaan sotilas- ja siviilitariffien erotuksen mukaisena ennen vakinaistamista määräaikaisena sotilaana tehdyn palveluksen ansioista jokaiselta vuodelta i vuodesta 2003 lähtien vuoteen u saakka. Kunkin vuoden i sotilas- ja siviilitariffien erotuksen mukaista maksua korkoutetaan hetkestä 1.7. i lisämaksun eräpäivään. Korkona käytetään las- kuperustekorkoa b_1 palkkakertoimen suhteellisella vuosittaisella muutoksella korotettuna. Lisämaksu P_u^K lasketaan kaavalla

$$(13) \quad P_u^K = \sum_{i=2003}^u (P_i(3) - P_i(1)) \cdot S_i(m) \cdot k_i,$$

missä

$P_i(3)$ = sotilastariffiluokan mukainen eläkemaksu vuonna i ,

$P_i(1)$ = yleisen tariffiluokan mukainen eläkemaksu vuonna i ,

$S_i(m)$ = määräaikaisista sotilastehtävistä saadut ansiot vuonna i ja

k_i = korkoutuskerroin hetkestä 1.7. i maksun eräpäivään saakka.

10.12.2014

1 Laskuperustemalli ja vakuutustekniset suureet

Valtion eläkejärjestelmän eläkemaksut lasketaan täyden rahastoinnin periaatteen mukaisesti noudattaen valtion eläkelakia (VaEL) sekä soveltuvin osin työntekijäin eläkelain (TEL) rekisteröidyn lisäeläketurvan ja työntekijän eläkelain (TyEL) laskuperusteita. Lähtökohtana ovat vakuutustoimessa yleisesti hyväksytyt matemaattiset mallit ja laskentaperiaatteet.

Seuraavassa on kuvailtu sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien työntekijän eläkelain mukaisen vakuutuksen yleisten laskuperusteiden laskuperustemalli ja mallista johdetut yksikkömaksut ja pääoma-arvot siltä osin kuin niitä käytetään valtion eläkevastuuta laskettaessa.

1.1 Korkoutuvuus

Vakuutusteknisiä suureita laskettaessa käytetty korkoutuvuus (yleisten laskuperusteiden kaava (10)) on

$$\partial = \ln(1 + b_1) .$$

1.2 Kuolevuus

Yleisten laskuperusteiden kaavan (1) mukainen kuolevuus on

$$\mu_x = a_1 e^{a_2(x+b_2)} .$$

1.3 Työkyvyttömyys

Funktion $z(x, u)$ integraali $\int_{U_1}^{U_2} z(x, u) du$ ilmoittaa todennäköisyyden sille, että vastasyntynyt on elossa ajan x kuluttua ja on tällöin ollut yhtäjaksoisesti työkyvytön ajan, jonka pituus on välillä (U_1, U_2) .

Arvoilla $x \geq u \geq 0$ on (yleisten laskuperusteiden kaava (2))

$$\int_0^x z(x, u) du = e^{-a_4 x} .$$

Arvoilla $x \geq u \geq \psi$ on (yleisten laskuperusteiden kaava (3))

$$z(x, u) = \sum_{j=0}^2 b_{3+j} a_{5+j} e^{b_{6+j} a_{8+j} x - a_{11+j} u} .$$

Suure tarkoittaa lyhintä huomioon otettavaa työkyvyttömyyden kesto.

1.4 Avioisuus

Naimisissa olevien suhteellinen määrä, miehet (laskuperusteiden kaava (4))

$$n_x(M) = a_{34} e^{-a_{35} (\ln x - a_{36})^4} \left[1 + a_{37} e^{-\left(\frac{x - a_{38}}{10}\right)^2} \right]$$

ja naiset (laskuperusteiden kaava (5))

$$n_x(N) = a_{39}e^{-a_{40}(\ln x - a_{41})^4} \left[1 + a_{42}e^{-\left(\frac{x-a_{43}}{10}\right)^2} \right].$$

1.5 Aviopuolisoiden ikäero

Keskimääräinen vaimon ikä miehen iän funktiona (laskuperusteiden kaava (6))

$$y_x(M) = a_{44}x + a_{45}$$

Keskimääräinen miehen ikä vaimon iän funktiona

$$y_x(N) = a_{46}x + a_{47}$$

1.6 Yleisvakiot

Kuolevuus

$$a_1 = 5 \cdot 10^{-5} \cdot e^{-0,57}$$

$$a_2 = 0,095$$

Työkyvyttömyys

$$a_4 = 0,002 \cdot \ln 10$$

$$a_5 = 2,2 \cdot 10^{-5}$$

$$a_6 = 7,9 \cdot 10^{-6}$$

$$a_7 = 2,6 \cdot 10^{-6}$$

$$a_8 = 0,08$$

$$a_9 = 0,14$$

$$a_{10} = 0,12$$

$$a_{11} = 0,705$$

$$a_{12} = 0,156$$

$$a_{13} = 0,17$$

Avioisuus

$$a_{34} = 0,73$$

$$a_{35} = 6,50$$

$$a_{36} = 3,89$$

$$a_{37} = 0,12$$

$$a_{38} = 70$$

$$a_{39} = 0,74$$

$$a_{40} = 9,00$$

$$a_{41} = 3,74$$

$$a_{42} = -0,04$$

$$a_{43} = 60$$

Aviopuolisoiden ikäero

$$a_{44} = 0,909$$

$$a_{45} = 2,281$$

$$a_{46} = 0,936$$

$$a_{47} = 5,340$$

Lapseneläkkeen pääoma-arvon laskenta (2,5 % korolla)

$$\begin{aligned}
 a_{52} &= 0,076 \\
 a_{53} &= 0,00181 \\
 a_{54} &= 0,83 \\
 a_{55} &= 0,00162 \\
 a_{56} &= 0,088 \\
 a_{57} &= 0,00146
 \end{aligned}$$

1.7 Erityisvakiot

$$\text{Laskuperustekorko} \quad b_1 = 0,025$$

Kuolevuus

$$\begin{aligned}
 &\text{- miesten vanhuuseläke, yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke} \\
 &b_2 = \begin{cases} 0, & \text{kun } v - x < 1940 \\ -1, & \text{kun } 1940 \leq v - x < 1950 \\ -2, & \text{kun } 1950 \leq v - x < 1960 \\ -3, & \text{kun } 1960 \leq v - x < 1970 \\ -4, & \text{kun } 1970 \leq v - x < 1980 \\ -5, & \text{kun } 1980 \leq v - x < 1990 \\ -6, & \text{kun } v - x \geq 1990 \end{cases}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 &\text{- naisten vanhuuseläke, yksilöllisenä varhaiseläkkeenä myönnetty työkyvyttömyyseläke} \\
 &b_2 = \begin{cases} -7, & \text{kun } v - x < 1940 \\ -8, & \text{kun } 1940 \leq v - x < 1950 \\ -9, & \text{kun } 1950 \leq v - x < 1960 \\ -10, & \text{kun } 1960 \leq v - x < 1970 \\ -11, & \text{kun } 1970 \leq v - x < 1980 \\ -12, & \text{kun } 1980 \leq v - x < 1990 \\ -13, & \text{kun } v - x \geq 1990 \end{cases}
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 &\text{- perhe-eläke} \\
 &\quad \text{miespuolinen edunjättäjä} \quad b_2 = 1 \\
 &\quad \text{naispuolinen edunjättäjä} \quad b_2 = -6 \\
 &\quad \text{miespuolinen edunsaaja} \quad b_2 = -2 \\
 &\quad \text{naispuolinen edunsaaja} \quad b_2 = -9
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 \text{Työkyvyttömyys} \quad &b_3 = 1 \\
 &b_4 = 1 \\
 &b_5 = 1 \\
 &b_6 = 1 \\
 &b_7 = 1 \\
 &b_8 = 1
 \end{aligned}$$

1.8 Yksikkömaksut ja pääoma-arvot

1.8.1 Vanhuuseläke

Vakuutusmatematiikassa yleisesti käytetyt suureet D_x , $\bar{N}_x$ ja $\bar{a}_x$ määritellään seuraavasti:

$$D_x = 1_0 \cdot e^{\int_0^x \mu_t dt} \cdot e^{-\delta x}, \text{ jossa } 1_0 = 10^6,$$

$$\bar{N}_x = \int_x^\infty D_t dt, \text{ ja}$$

$$\bar{a}_x = \frac{\bar{N}_x}{D_x}.$$

1.8.2 Työkyvyttömyyseläkkeen yksikkömaksut ja pääoma-arvot

Vastaisen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvo x -ikäiselle vakuutetulle on (yleisten laskuperusteiden kaavan (15) mukainen suure)

$${}_{(e)}\bar{A}_{x:w} = e^{(a_4 + \delta)x} \int_{x+e}^w \int_x^{t-x} \varphi(t, u) du dt,$$

missä (yleisten laskuperusteiden kaavassa (14))

$$\varphi(x, u) = e^{-\delta x} z(x, u).$$

Työkyvyttömyyseläkkeen yksikkövastuuvaaramaksu x -ikäiselle on

$$R_x(S) = {}_{(e)}\bar{A}_{x:w} - e^{-(a_4 + \delta)} {}_{(e)}\bar{A}_{x+1:w}.$$

Alkaneen työkyvyttömyyseläkkeiden pääoma-arvo henkilölle, jonka ikä on t ja jonka työkyvyttömyys on jatkunut yhtäjaksoisesti alkamisikästä x lähtien, on (yleisten laskuperusteiden kaava (17))

$$\bar{a}_{(x)+(t-x):w}^{\text{ii}} = \frac{1}{\varphi(t, t-x)} \int_t^w \varphi(s, s-x) ds.$$

1.8.3 Perhe-eläkkeen yksikkömaksut

Perhe-eläkkeen yksikkönnettokertamaksu x -ikäisen miehen (= M) jälkeen:

$$\bar{A}_x(P) = \frac{1}{D_x} \int_x^\infty D_t \cdot \mu_t \cdot \{f \cdot n_t(M) \cdot \bar{a}_{y_t(M)+b_2} + \bar{Z}_t(18, M)\} dt,$$

ja naisen jälkeen:

$$\bar{A}_x(P) = \frac{1}{D_x} \int_x^\infty D_t \cdot \mu_t \cdot \{f \cdot n_t(N) \cdot \bar{a}_{y_t(N)+b_2} + \bar{Z}_t(18, N)\} dt.$$

Perhe-eläkkeen yksikkövastuuvaaramaksu, kun x -ikäinen mies on edunjättäjä:

$$R_x(P) = \mu_x \cdot [f \cdot n_x(M) \cdot \bar{a}_{y_x(M)+b_2} + \bar{Z}_x(18, M)]$$

ja kun nainen on edunjättäjä:

$$R_x(P) = \mu_x \cdot [f \cdot n_x(N) \cdot \bar{a}_{y_x(N)+b_2} + \bar{Z}_x(18, N)].$$

Suure $f = 0,99$.

1.8.4 Alkavan lapseneläkkeen pääoma-arvo

Naisen jälkeen maksettavan lapseneläkkeen pääoma-arvo, kun lapsen eläkkeen pääteikä on 18 vuotta (laskuperusteiden kaava (9))

$$\bar{Z}_x = (18, N) = a_{52}(x - 17)^2 \cdot 10^{-a_{53}(x-17)^2}, \text{ kun } x > 17.$$

Miehen jälkeen maksettavan lapseneläkkeen pääoma-arvo saadaan verrannosta

$$\frac{\bar{Z}_x(18, M)}{n_x(M)} = \frac{\bar{Z}_{y_x(M)}(18, N)}{n_{y_x(M)}(N)}$$

Edellä esitetty lauseke on laskuperusteiden kaavassa (23). Lapseneläkkeen pääteikä on 18 vuotta.

10.12.2014

1 Maksukertoimien määrittäminen

1.1 Yleistä

Eläkemaksun perusteista annetun valtioneuvoston asetuksen (863/2012) mukaan työnantajan eläkemaksu vahvistetaan siten, että se yhdessä työntekijän eläkemaksun kanssa noudattaa täyden rahastoinnin periaatteita. Vuosittain on rahastoitava määrä, joka vastaa kyseisenä vuonna kertyvää uutta eläkeoikeutta. Tariffimaksukertoimet on määrittävä siten, että maksulla katetaan uudesta eläkeoikeudesta syntyvän eläkevastuun määrä.

Tämän liitteen luvussa 1.2 on kuvattu eläkesuureiden ja vuosittain rahastoitavan eläkkeen laskenta henkilötasolla ja luvussa 1.3.5 tariffiluokittaisen eläkemaksun määrittämisessä noudatettavat periaatteet. Päätös kalenterivuonna sovellettavista tariffikertoimista annetaan työnantajan eläkemaksupäätöksen yhteydessä vahvistamalla tämän perusteen liitteen 3 kohdan 1 kertoimet.

1.2 Eläkesuureet muille kuin sotilaseläkeoikeutetuille

1.2.1 Ansioihin, eläkeikään ja karttumaan liittyviä suureita

Ansioina käytetään aineistovuoden u palvelussuhdetiedoista laskettua vuosiansiota S_u . Riskieläkettä laskettaessa ansiolla S_u tarkoitetaan tulevan ajan ansiota.

Eläkeikää merkitään symbolilla w . Jos eläkeikää w ei ole määrätty, eläkeikänä käytetään ikää 63.

Eläkesuureita laskettaessa käytettävät kartumat määritellään seuraavasti:

p = henkilön oletettu vuotuinen karttumaprosentti aineistovuonna u .

p_{tuleva} = henkilön oletettu tulevan ajan karttumaprosentti aineistovuotta seuraavan vuoden alusta eläkeikään w saakka, kun tulevan ajan karttuma lasketaan työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan karttuman mukaisena.

1.2.2 Rahastoitu eläke

Rahastoidun eläkkeen lisäys ΔE_u^R vuonna u on

$$(14) \quad \Delta E_u^R = \begin{cases} p \cdot S_u, & \text{kun } x \geq 18 \\ 0, & \text{kun } x < 18 \text{ tai } x \geq w \end{cases}$$

1.2.3 Riskieläke

Riskieläke on se osa VaEL-kokonaiseläkkeestä, joka työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen alkaessa ylittää aktiiviaikana rahastoidun eläkkeen. Riskieläke on

$$(15) \quad E_u^{\text{Riski}} = p_{\text{tuleva}} \cdot S_u \cdot$$

1.3 Eläkesuureet sotilaseläkeoikeutetuille

Näissä perusteissa VaEL-kokonaiseläkkeellä tarkoitetaan vuosieläkettä. Sotilaseläkkeeseen oikeutetuille karttumalaskenta suoritetaan päivän tarkkuudella.

1.3.1 Ansioihin, eläkeikään, eläkeaikaan ja karttumaan liittyviä suureita

Ansioina käytetään aineistovuoden u palvelussuhdetiedoista laskettua vuosiansiota S_u .

Eläkeikää ennen 1.1.2005 toteutettuja valtion eläketurvan muutoksia merkitään symbolilla w_{2004} ja muutosten jälkeistä eläkeikää symbolilla w . Jos eläkeikää w ei ole määrätty, eläkeikänä käytetään ikää 63.

Eläkesuureita laskettaessa käytettävät aikasuureet määritellään seuraavasti:

T = koko eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika palveluksen alusta eläkeikään w asti päivinä sekä takautuvalla että vastaisella osalla; aikaa ennen vakuutetun 18-vuotispäivää ei oteta huomioon (aikaa ennen 23-vuotispäivää ei oteta huomioon siltä osin, kun palvelus kohdistuu aikaan ennen vuotta 2005).

T^{vanha} = kuten T , mutta palveluksen kesto lasketaan eläkeikään w_{2004} asti.

t_{v-1} = takautuva eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika päivinä ts. se osa eläkkeeseen oikeuttavasta palvelusajasta, joka kohdistuu aikaan ennen aineistovuoden alkua; aikaa ennen vakuutetun 18-vuotispäivää ei oteta huomioon (aikaa ennen 23-vuotispäivää ei oteta huomioon siltä osin, kun palvelus kohdistuu aikaan ennen vuotta 2005).

t_{2004} = kuten t_{v-1} , mutta takautuva eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika lasketaan korkeintaan 31.12.2004 saakka.

t_{94} = kuten t_{v-1} , mutta takautuva eläkkeeseen oikeuttava palvelusaika lasketaan 31.12.1994 saakka.

Laskettaessa sotilaseläkeoikeutetuille lentäjille suureita t_{v-1} , t_{2004} ja t_{94} palveluksen kesto lasketaan puolitoistakertaisena.

Eläkesuureita laskettaessa käytettävät kartumat määritellään seuraavasti:

p^s = henkilön oletettu kokonaiskarttumaprosentti palveluksen alkamisesta eläkeikään w saakka.

p_{tuleva}^s = henkilön oletettu kokonaiskarttumaprosentti palveluksen alkamisesta eläkeikään w saakka, kun tulevan ajan karttuma lasketaan työkyvyttömyyseläkkeen tulevan ajan karttuman mukaisena.

1.3.2 Kertamaksun perusteena oleva VaEL-kokonaiseläke

Vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkeosan kertamaksun perusteena oleva VaEL-kokonaiseläke on

$$(16) \quad E_u^1 = p^s \cdot S_u.$$

1.3.3 Riskimaksun perusteena oleva VaEL-kokonaiseläke

Työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen riskimaksua laskettaessa käytettävä VaEL-kokonaiseläke on

$$(17) \quad E_u^2 = p_{\text{tuuleva}}^s \cdot S_u.$$

1.3.4 Rahastoitu eläke

Seuraavassa esitettävää rahastoidun eläkkeen laskentatapaa käytetään vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen yhteydessä.

Mikäli eläketurvan ehtoja muutetaan eläkeikää muuttamalla, muutetaan myös muutoshetkeen mennessä rahastoidut eläkkeet vastaamaan muutettua eläkeikää.

Rahastoidun eläkkeen määrä E_{u-1}^R aineistovuotta u edeltävän vuoden $u-1$ lopussa saadaan kaavalla:

$$E_{u-1}^R = E_{94}^R + E_{u-1}^{R*},$$

missä

$$E_{94}^R = E_{94}^{R'} \cdot \frac{\bar{N}_{w2004}}{N_w}$$

$$E_{u-1}^{R*} = \frac{t_{u-1} - t_{94}}{T - t_{94}} \cdot (E_u^1 - E_{94}^R).$$

Hetkeen 31.12.1994 mennessä rahastoitu määrä $E_{94}^{R'}$ lasketaan vuoden 1994 säännösten mukaisesti.

Kerroin $\bar{N}_w$ on esitetty liitteen 1 kohdassa 1.8.

Rahastoidun eläkkeen lisäys ΔE_u^R vuonna u on

$$(18) \quad \Delta E_u^R = \begin{cases} \frac{E_u^1 - E_{u-1}^R}{(T - t_{u-1})/360}, & \text{kun } x \geq 18 \\ 0, & \text{kun } x < 18 \text{ tai } x \geq w \end{cases}.$$

1.3.5 Riskieläke

Riskieläke on se osa VaEL-kokonaiseläkkeestä, joka työkyvyttömyys- ja perhe-eläkkeen alkaessa ylittää aktiiviaikana rahastoidun eläkkeen. Riskieläke on

$$(19) \quad E_u^{\text{Riski}} = E_u^2 - E_{u-1}^R - \Delta E_u^R.$$

1.4 Tariffimaksukertoimet

Tariffiluokkien teoreettiset tariffimaksukertoimet lasketaan lukujen 1.4.1 – 1.4.2 mukaisesti. Kaavoissa esiintyvät summamerkit tarkoittavat koko VaEL-järjestelmän osalta laskettuja tariffiluokkaan kuuluvien henkilöiden henkilöittäin laskettujen suureiden summia. Suureet on laskettu siten, että tariffiluokka j muodostaa VaEL:n piirissä yhden työnantajan.

1.4.1 Kertamaksukertoimet

Tariffiluokan j vanhuuseläkkeen kertamaksukerroin on

$$(20) \quad p_v^V(j) = \frac{1}{s_u(j)} \sum \Delta E_u^R \cdot \frac{\bar{N}_w + b_2}{D_x + b_2},$$

missä ΔE_u^R on kaavan (22) mukainen rahastoidun eläkkeen lisäys, $\bar{N}_w$ ja D_x on esitetty liitteen 1 kohdassa 1.8 ja ikäsiirto b_2 on esitetty liitteen 1 kohdassa 1.7.

Tariffiluokan j työkyvyttömyyseläkkeen kertamaksukerroin on

$$(21) \quad p_v^I(j) = \frac{1}{s_u(j)} \sum \Delta E_u^R \cdot {}_{(e)}\bar{A}_{x:w},$$

missä ${}_{(e)}\bar{A}_{x:w}$ on liitteen 1 kohdassa 1.8 esitetty vastaisen työkyvyttömyyseläkkeen pääoma-arvo ja $e = 9$ kk.

Tariffiluokan j perhe-eläkkeen kertamaksukerroin on

$$(22) \quad p_v^P(j) = \frac{1}{s_u(j)} \sum 0,5 \cdot \Delta E_u^R \cdot \bar{A}_x(P),$$

missä $\bar{A}_x(P)$ on liitteen 1 kohdassa 1.8 esitetty vastaisen perhe-eläkkeen pääoma-arvo.

1.4.2 Perhe-eläkkeen riskimaksu

Tariffiluokan j perhe-eläkkeen riskimaksukerroin on

$$(23) \quad r_v^P(j) = \frac{1}{s_u(j)} \sum 0,5 \cdot E_u^{\text{riski}} \cdot R_x(P),$$

missä E_u^{riski} on kaavan (15) tai (19) mukainen riskieläke ja $R_x(P)$ on liitteen 1 kohdassa 1.8 esitetty perhe-eläkkeen yksikkövastuuvaaramaksu.

10.12.2014

1 Maksukertoimet vuodelle 2015

Tariffiluokat j:

- $j = 1$ Valtion eläkejärjestelmän yleisen tai henkilökohtaisen 63 – 65 vuoden eläkeiän piirissä olevat vanhat ja uudet edunsaajat.
- $j = 2$ Alemman 55, 58 tai 60 vuoden eläkeiän valinneet sekä ne, joiden eroamisikä on alle 63 vuotta, muut kuin tariffiluokkaan 3 kuuluvat.
- $j = 3$ Sotilaseläkejärjestelmään kuuluvat.

Tariffikertoimet (% palkkasummasta):

Kerroin	$j = 1$	$j = 2$	$j = 3$
$p_v^V(j)$	19,92	28,81	27,55
$k_{p_v^I}(j)$	1,60	0,40	0,74
$k_{p_v^P}(j)$	1,96	2,25	3,70
$r_{p_v^P}(j)$	0,20	0,13	0,17

Kuntoutustukimaksutariffi (% palkkasummasta):

$$p_v^K = 0,05$$

Hoitokustannusosa (% palkkasummasta):

$$h_{2015} = 0,36$$

Alle 53-vuotiaiden osuus VaEL:n piiriin kuuluvien henkilöiden palkkasummasta:

$$\alpha_{2015} = 0,63$$

Työnantajan omavastuun laskennassa käytettävät rajamäärät:

$$R_{2004}^A = 1\,500\,000 \text{ €}$$

$$R_{2004}^Y = 24\,000\,000 \text{ €}$$

2 Maksun työkyvyttömyysosa

Vakuutusmaksun työkyvyttömyysriskimaksun määrittämisessä tarvittavat kertoimet

$$m_{2015} = \begin{cases} 0,05, & \text{kun } K_{2015} < 0,10 \\ 0,15, & \text{kun } 0,10 \leq K_{2015} < 0,20 \\ 0,30, & \text{kun } 0,20 \leq K_{2015} < 0,40 \\ 0,50, & \text{kun } 0,40 \leq K_{2015} < 0,60 \\ 0,70, & \text{kun } 0,60 \leq K_{2015} < 0,80 \\ 1,00, & \text{kun } 0,80 \leq K_{2015} < 1,20 \\ 1,35, & \text{kun } 1,20 \leq K_{2015} < 1,50 \\ 1,75, & \text{kun } 1,50 \leq K_{2015} < 2,00 \\ 2,50, & \text{kun } 2,00 \leq K_{2015} < 3,00 \\ 3,50, & \text{kun } 3,00 \leq K_{2015} < 4,00 \\ 4,50, & \text{kun } K_{2015} \geq 4,00 \end{cases}$$

Kappaleessa 2.3 tarvittavat kertoimet:

$$b_{2012}^0 = 0,079$$

$$b_{2012}^1 = 0,243$$

$$b_{2012}^2 = 0,365$$

$$b_{2013}^0 = 0,150$$

$$b_{2013}^1 = 0,292$$

$$b_{2013}^2 = 0,411$$

i_x-kertoimet vuodelle 2015

ikä	2015
18	0,000301
19	0,000450
20	0,000600
21	0,000751
22	0,000901
23	0,001050
24	0,001201
25	0,001351
26	0,001501
27	0,001651
28	0,001801
29	0,001951
30	0,002102
31	0,002251
32	0,002401
33	0,002780
34	0,003349
35	0,003963
36	0,004523
37	0,004972
38	0,005284
39	0,005461
40	0,005526
41	0,005513
42	0,005467
43	0,005433
44	0,005462
45	0,005596
46	0,005872
47	0,006314
48	0,006937
49	0,007743
50	0,008717
51	0,009828
52	0,011034
53	0,012276
54	0,013482
55	0,014562
56	0,015426
57	0,015975
58	0,016101
59	0,015705
60	0,014679
61	0,012933
62	0,010386
63	0,006990
64	0,002708